

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinque

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

5 An requiratur altare consecratum ad celebrandum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

Virum requiratur altare consecratum, ut possit licite Missa celebrari.

Dionys.

Strabo.

Etyologia
nominis Al-
tare, sicut
dicitur.

Strabo.
Isidorus.
Nazianz.

Matth. 5.

2 ad Cor. 9.

Optatus.
August.

Ambros.

Yrenaeus.

Hieron.

Altare du-
plex.

totus integer superior lapis, qui propriissime vocatur Mensa altaris, consecratus est, & superaedificatus aliis lapidibus, quibus totum altare erigitur & constat: & de hoc altari frequentius loquuntur Patres, vbi cumq; altaris mentionem faciunt: interdum vero altare fixum non habet superiorem lapidem consecratum, aut certe nullum est altare fixum, sed solum lignea, & facile mutabiles mensae: & tunc necessarium est altare portatile, quod aram vulgo appellant. De quo plura statim.

Dicendum ergo secundo est: Ad offerendum Missae sacrificium, necessarium omnino est altare lapideum consecratum: siue illud fixum sit, siue portatile, hoc enim, per se loquendo, non refert. In hac conclusione multa continentur, primum est, materia, ex qua altare erigi seu consici debeat: scilicet, quod sit lapidea: ita enim statutum est in Conc. Hippone. cap. 6. ut Gratian. refert. c. Altaria. de Consecr. dist. 1. vel in Conc. Epauensi, c. 26. & 27. vt referunt Burch. libro 3. c. 25. & Iuo. par. 3. c. 30. Et inter Euaristi Papae decreta, quoddam simile refertur, scilicet, altaria, si lapidea non fuerint, ad celebranda diuina officia non consecrentur. Est ergo haec consuetudo in Ecclesia antiquissima, quam multi existimant, a temporibus Syluestri incepisse. Nam antea propter tyrannorum persecutionem, quoniam fideles vix habere poterant certa loca, in quibus sacrificarent, sed in cauernis, cryptis, & aliis occultis locis, prout poterant, rem diuinam faciebant. Ideo altaribus ligneis utebantur, quae facile de loco in locum transferri possent, postea vero concessa Ecclesiae pace per Constantinum statutum est, atque vsu receptum, vt altare lapideum sit. Quamuis antiquissimum altare ligneum, quo Apostoli & Pontifices vsi fuerant propter eorum reuerentiam, iussu Syluestri conseruatum sit, vt in eo solus Pontifex certis temporibus sacrificet: reliqua autem omnia lapidea sunt. Ad quod videtur alluisse Chrysostom. homil. 20. in posteriorem ad Cor. de altari scribens: Lapis quidem est natura, sanctum autem sit, quoniam corpus accipit Christi. Et Gregor. Nissen. orat. de sancto baptisinate, dicens: Altare hoc sanctum, cui assisimus lapis est natura communis, sed Dei cultui dedicatum, atq; consecratum: & August. ser. 255. de Tempore. Consecrationem altaris hodie celebramus, & iuste ac merito gaudentes celebramus festiuitatem, in qua benedictus, vel vnctus est lapis. Rationem autem huius consuetudinis tradidit D. Thom. ad 5. tum mysticam, tum litteralem: mystica est, quia altare representat, vel Christum, de quo scriptum est: Petra autem erat Christus: vel sepulchrum Christi, quod lapideum fuit. Olim vero altare ligneum significabat crucem, quae fuit altare, in quo Christi sacrificium cruentum obtulit: sed illa materia mutata est propter commoditatem vsus: vnde ratio literalis est: quia materia lapidea, & vulgaris est, facileq; haberi potest, & est firmior ac durabilior, qualem oportebat esse, vt immutabile consecrationem acciperet. Solum est obseruandum, in altari fixo non oportere, vt totum altaris aedificium lapideum sit: potest enim esse ligneum, vel terreum, quantum ad omnes remotiores partes. Solum ergo requiritur, vt superiorem mensa lapidea sit: illa n. sola consecratur. In vniuersum autem loquendo, sufficit vt ara lapidea sit, dummodo alia necessaria habeantur, vt dicemus: oportet tamen, vt sit tanta longitudo & latitudo, vt capere possit pedem calicis, & hostiam seu patenam, vt possint post consecrationem supra illam collocari. Non oportet autem scrupulose in hoc laborare, vt calix & patena seu hostia, quo ad omnes partes suas super lapidem constitui possint: satis enim est, vt quoad maiorem partem supra illum collocari valeant, dummodo firma sint, & sine periculo cadendi: quae omnia sunt assumpta ex communi Doctorem sententia in 4. distict. 13. vbi specialiter videndi sunt Paludan. quaest. 2. art. 4. Soto articulo.

2 Conclus.

Conc Hipp.
Gratian.
Burch.

Conc Epau.
Iuo.

Chrysostom.

Greg. Niss.

August.

Notati di-
gnam.

Palud.
Soto.

Ex his ergo satis constat, necessarium esse altare ad hoc mysterium Eucharistiae conficiendum & offerendum: quod ex communi etiam ratione sacrificij satis constat: nam ad offerendum sacrificium necessarium est altare, sed hoc mysterium est verum sacrificium: ergo ad illud conficiendum necessarium est altare. Quale vero, vel quotuplex illud sit, explicandum superest. Principio igitur claritatis gratia distinguendum est duplex altare. Vnum dicitur fixum, aliud portatile: altare fixum est, tota illa mensa, in qua integrum Missae mysterium fit, quia in altari interdum

Fr. Suarez. Tom. 3.

Pppp 3 tic. 3.

Alenf. Syluest. Nauar.

tic. 3. & Alenf. 4. part. quæst. 38. membr. 3. alias. q. 10. membr. 5. artic. 2. Syluest. verbo, Altare. Nauar. c. 25. num. 83.

Secundo explicatur in conclusione posita forma, seu quasi forma huius altaris, quæ est consecratio: nõ enim agimus de forma materiali & physica, qualis in præfenti esse posset figura: hæc enim nulla certa requiritur ex aliquo Ecclesiæ decreto, sed cõmuni vsu esse solet quadrata, seu quadrangularis figura, quod obseruandum est: tum propter consuetudinem: tum etiam, quia est aptior ad vsum altaris: agimus ergo de forma veluti spirituali, quæ in consecratione consistit: quam etiam esse antiquissimam in Ecclesia cõstat ex Dionys. de Ecclesiast. Hierarch. c. 4. & ex Marciali epist. 1. ad Burdegal. & Aug. serm. 255. de tempore, & Hieron. Ezech. 43. & aliorum Patrum, qui huius consecrationis meminerunt. De hac autem consecratione sic legimus ex Euaristo Papa apud Burch. libr. 3. cap. 27. & ex Concilio Agath. c. 14. apud Gratianum, c. Altaria. 2. de Consecr. d. 1. Altaria placuit, non solum vnctione Chrismatis, sed etiam sacerdotali benedictione sacrari. In quibus verbis ponitur requisita ad consecrationem: primum est vnctio Chrismatis, de qua S. Cyprian. serm. de vnctione Chrismatis. Altarium lapides oleo delibuci spiritualement significat sacris mysterijs inesse pinguedinem: & August. dicto serm. 255. de tempore, Celebramus (inquit) festiuitatem, in qua benedictus, vel vnctus est lapis, ut quod in altari visibiliter colitur, in nobis inuisibiliter cõpleatur. & Rabanus libro de institutio. Cleric. ca. 45. Altare, inquit, post asperionem aquæ, Chrismate perungitur ad imitationem Patriarchæ Jacob. Et infra: Chrismatis linitur vnctio, ut demõstretur, quod omnis sanctificatio constat in Spiritu sancto. Ex quorum Patrum sententijs plures rationes huius ceremoniæ colligi possunt. Secundo requiritur benedictio, quæ partim fit asperione aquæ benedictæ, vt Raban. supra indicat, partim signo crucis, vt August. meminit, serm. 19. de Sanctis: partim, alijs orationibus, & ritibus, quæ in Pontificali traduntur, de quibus videri potest Guliel. Durand. lib. 3. Rational. c. 7.

Dionys. Marcial. Aug. Hieron. Ezech. 43. Euarist. P. Burch. Con Agat. Gratianus.

Cyprian.

August.

Rabanus.

Raban. August.

Durand.

Hermisd. Damaj. P.

Syluest. Palud. Nauar.

Qualatum.

Tertio additur, hanc benedictionem debere esse sacerdotalem: quod intelligendum est, quasi per antonomasiam de Episcopali: quia nullus alius præter Episcopum potest hanc consecrationem efficere, vt constat ex Hermisd. in c. Nullus Presbyter. de Consecr. d. 1. Vnde Damaj. Papa, in epist. 4. decretal. negat posse Chorepiscopos altare erigere, vngeri, aut faciare: quod intelligendum est ordinaria potestate, Papa enim recte potest committere hanc potestatem simplici sacerdoti, ordinarie autem non facit: solum inuenio hoc esse concessum Presbyteris Societatis Iesu, pro locis remotissimis infidelium, in quibus Episcopi Catholici non adsunt, in Bulla Pauli III. anni 1549. Obseruandum vero in hoc est, hanc altaris consecrationem tam diu durare, quam diu lapis consecratus integer manet: si autem frangatur, consecrationem amittit: de qua re multa scribunt Syluest. verbo, Altare, q. 8. & sequentibus. Palud. Nauar. & alij locis supra citat. & Iuo epi. 32. & 128. qui omnes docent, oportere fractionem esse notabilem, vt consecratio amittatur, ita vt in neutra parte contracti lapidis possint cõmode calix & hostia collocari: nam, si altera pars maneat in quantitate sufficiente, illa consecrata manebit, quia hæc consecratio non requirit certam figuram in materia consecrata, sed tantum sufficientem magnitudinem, vt dictum est. Sed quæri potest: Vtrum absq. fractione possit interdum altaris consecratio amitti. Et ratio dubij est, quia in c. 1. c. Quod in dubiis. c. Lignis de consecr. Eccl. vel altaris, sub distinctione dicitur, Si altare motum, vel contractum fuerit, iterum esse consecrandum, & loquuntur de altari fixo: & de lapide illo, cui consecratio adhibetur: ergo, quãuis ille nõ frangatur, si remoueat ab inferiori structura altaris, amittit consecrationem: & ita explicatur c. Si mo-

tum, de Consecr. d. 1. vbi dicitur: Si motum fuerit altare, denovo consecratur Ecclesia: sc. quantum ad altare nõ in. propter solã altaris remotionem, tota Ecclesia iterum consecranda est, vt in d. c. 1. declaratur: quamuis illa correctio potius, quam declaratio alterius Canonis videatur. Aliqui interpretantur hæc iura, vt non intelligantur de sola motione locali, sed de mutatione quoad formam. Sed est violenta expositio: quia, vt dixi, in huiusmodi lapide non requiritur aliqua determinata forma seu figura præter conuenientem magnitudinem, quæ non amittitur, nisi per fractionem: ergo in eo sensu motio lapidis, nihil aliud esset, quam fractio. Concedendum ergo est, lapidem illum amittere consecrationem, non tantum per fractionem, sed etiam per solam motionem localem, sed per separationem à reliqua structura altaris. Itaq. si fingam totam altaris structuram cum suo lapide superiori integram & eandem retinendo compositionem, ab vno in alium locum Ecclesiæ mutare, existimo non amittere consecrationem: quia, vt argumentum probat, non pedit à sola præsentia locali: nec tunc remouetur seu dissipatur altare. Si tamẽ ipsa altaris structura dissoluatur, & superior lapis ab inferioribus separetur, tunc amittit consecrationem, iuxta supra dicta iura, vnde intelligitur consecrationem huiusmodi altaris præcipue inesse in coniunctione superioris menis cum structura inferiori, vt Gl. in d. c. 1. notauit, & ita tenet Palud. d. 13. q. 2. ar. 4. concl. 2. Syluest. Nauar. & alij supra citati. Sed quid erit dicendum de altari portatili, quod ab vno loco in aliud transfertur, & non amittit consecrationem? Respondet Palud. sup. hæc altaria non consecrari, nisi affixa alicui tabule, vel capite ligneæ, in qua sunt veluti in propria loco, & propria structura, quod etiam affirmat Alenf. libr. 4. Summ. tit. 14. art. 4. Vnde addit Palud. quod, si ab ea capitulo remoueantur, amittent consecrationem, non tamen si intra illam ab vno in alium locum transferantur, & ita etiam in hoc altari saluatur proportionaliter decisio illorum Canonum: & hanc opinionem sequitur Durand. lib. 1. c. 25. citatq. Luonem epist. 32. & Durand. 128. Quæ opinio est securior, nullum tamen inuenio, in quo fundetur, cum tamen tota hæc res ex iure positum pendeat. Vnde contrariam sententiam tenet Syluest. verbo, Altare. §. 19. & in re idem tenet Syluest. Aug. §. 2. quamuis quibusdam distinctionibus vtatur minime necessariis, & idem fere sentit Tabien §. 5. Tabien qui addit, idem esse de altari fixo, quando mensa prius per se consecratur, & completa consecratione superponitur structura. Quocirca facile dici possent priora decreta intelligi solum de altari fixo, & immobili, quando, vt sic consecratur: id est, vt fixum & immobile sit: & ideo mirum non est, quod per remotionem consecrationem amittat. At vero altare portatile sub alia ratione consecratur, scilicet, vt mobile sit, & ideo non est eadem de illo ratio: nam certe illud ornamentum ligneum, quo huiusmodi lapis circumdari solet, non videtur adeo essenziale huic consecrationi: nam interdum videtur huiusmodi lapides sine illo consecrari. Sed vterius circa hoc inquiri solet, an sit de essentia huius consecrationis, vt in altari seu lapide consecrato reliquias Sanctorum ponantur. Ita enim statutum fuisse legimus in Can. Placuit. de Consecr. d. 1. ex Conc. Carth. V. c. 14. & Concil. African. c. 50. & in VII. Synodo. ca. 7. Propter quæ de hoc Placuit, censetur hoc esse necessarium, saltem in consecratione altaris fixi Durand. vero in Rationali lib. 1. cap. 7. nu. 23. addit: Durand. quiri reliquias, vel corpus Christi. Itaq. censetur, cum desunt reliquias, particulam hostiæ consecrare debere recondi in altari consecrando. Sed hoc indecens mihi videtur, & improbabile, vt respondisse fertur Innoc. Pap. & docent Turrecrem. cum alijs in d. can. Placuit, & Abb. in ca. 1. de Consecr. Ecclesiæ vel altaris. Existimo ergo reliquias non esse de essentia huius consecrationis, vt ex vsu conitat: & fortasse in-

Palud. Syluest. Nauar. Tabien. Durand. Innoc. Turrecrem. Zamora. gualat. nu.

iniquam fuisse: nam illud c. Placuit, alia in expositionem habere potest: quam supra tradidimus: & quamuis demus illud tunc preceptum, non tamen inde fit, fuisse de substantia consecrationis: preceptum autem iam cessauit: vel quia cessauit ratio & occasio eius, quae fuit ad resistendum hereticis, honorem debitum reliquis Sanctorum oppugnatis: tum etiam, quia in tanta templorum & altarium multitudine, iam id commode impleri non potest.

In tertia parte conclusionis declaratur necessitas altaris consecrati, quae tanta est, ut absque mortali peccato non possit hoc sacrificium celebrari in altari non consecrato: ut docent omnes citati auctores, & constat aperte ex iuribus supra citatis. Additur vero in vltima parte conclusionis, sufficere altare fixum, vel portatile: alterutrum enim horum ita necessarium est, ut nulli omnino liceat, etiam ex privilegio, aliter consecrare hoc sacramentum: nam Episcopus non potest in hoc dispensare, ut constat ex perpetua Ecclesiae consuetudine. Summus autem Pontifex, licet ex graui causa dispensare possit (est enim hoc ius Ecclesiasticum) nunquam tamen legitur id fecisse: nec videtur moraliter esse posse necessarium, aut conueniens. Et vero, si altare consecratum sit, non refert, quod sit fixum vel portatile. Nam quodcumque sufficit, quantum est ex parte altaris, quod dico, quia ex parte loci, seu templi aut domus, in qua est altare, requiritur sua propria benedictio vel consecratio, ut dictum est. Et in hoc est aliqua differentia inter haec duo altaria: quia altare fixum, nunquam est consecratum, nisi sit intra Ecclesiam consecratam, aut benedictam: & ideo, regulariter loquendo, vbi cumque est huiusmodi altare, heri potest sacrificium. Quamquam fingi potest casus, in quo altare consecratum sit, & tamen templum, vel sit pollutum, vel certe non consecratum vel benedictum, ut si combustum fuit vel destrutum, altari integro manente, & postea reaedificetur, & non benedicatur: tunc enim in illo altari non potest fieri sacrificium absque specialis privilegio, vel licentia Episcopi. Altare vero portatile, quia facile transferatur de loco in locum, facile potest in loco benedictio, & non benedictio collocari: & ideo de illo dici solet, non posse aliquem eo uti ad sacrificandum, nisi ex privilegio: quod intelligendum est, quantum ad absolutam & generalem facultatem utendi illo, in quolibet decente loco, ut supra dictum est, ut colligitur ex cap. In his, de privilegio, & c. vlt. eodem tit. in 6. In Ecclesia autem benedicta qualibet absque privilegio potest sacrum facere cum solo altari portatili: ut constat ex vsu, & ex c. Concedimus, de Consecrat. d. i. Vltimo loco tractari hic poterat de situ altaris, quem in Ecclesia habere debet: potest scilicet, oporteat illud ad Orientem respicere, necne. Sed quoniam haec questio de oratione versus Orientem vulgaris est, alijs locis tractari solet. Dicendum est tamen breuiter, in hac re nihil esse simpliciter necessarium ex precepto. Fuit quidem antiqua Ecclesiae consuetudo, ut in templis seu Ecclesijs altare maius seu principale ad plagam orientalem respiceret, ut fideles ad eum conuerterent, Orientem versus orarent, ut refert Valsfridus Strab. de rebus Ecclesiasticis. c. 4. & constat ex alijs scriptis citandis: & ex communi vsu Romanae Ecclesiae: & ex antiquis Patribus, Clemens. epist. 2. & ex alijs, qui meminerunt consuetudinis orandi ad Orientem, ut in situ. q. 118. ad Orthodoxos, Athanasius. q. 44. ad Antioch. Greg. Niss. orat. 5. Basil. de Spiritu sancto, c. 27. Epiphanius. haeres. 19. Orig. homil. 4. de fide, c. 13. Tertullianus. lib. cont. Valent. c. 3. & in Apolog. c. 16. Augustinus. lib. 2. de Serm. Domini in monte, c. 9. Gersonius. in Theor. rerum Eccles. Paulinus. epist. 12. & D. Thom. 2. 2. q. 84. art. 3. ad 3. Veruntamen, haec consuetudo, nec tam vniuersalis fuit, quin contrarium alicubi factum fuerit, ut de Ecclesia Antiochena refertur Niceph. li. 12. c. 34. & Socrates lib. 1. c. 21. nec modo pertinet ad necessitatem precepti, sed ad decentiam quandam,

ut D. Tho. supra dicit, & ideo non oportet semper seruari, sed quando commode potest. Vnde de reliquis altaribus particularibus constat, indifferenter posse versus quamcumque mundi plagam erigi, ut patet ex vsu omnium Ecclesiarum. Idemque fere est de his, quae in priuatis oratorijs. Cur autem in veteri lege altare tabernaculi, seu templi versus occidentem constitutum fuerit, legi potest in Anastasio Niss. lib. quatuor. Anasl. sionum sacrae Scripturae, q. 48. & D. Thom. 1. 2. q. 102. D. Thom. art. 4. ad 5.

SECTIO VI.

Quomodo ornari debeant templum & altare, in quibus sacrificium est offerendum.

TRACTARE hoc loco possumus, aut de licito & decente ornatu, aut de necessario simpliciter ad sacrificium offerendum, de necessario, inquam ex precepto Ecclesiae: nam ex sola rei natura, aut ex substantia ipsius sacramenti seu sacrificij nulla oritur necessitas alicuius ornatus: agimus autem nunc non de ornatu pertinente ad ministros altaris, qui consistit in vestibus sacris: nec de vasis sacris, eorumque ornatu, & de quibus omnibus postea dicendum est, sed solum de ornatu, seu apparatu ipsius templi, vel altaris.

Dico ergo primo, ut fieri possit sacrificium, necessarium est, altare esse praeparatum aliquibus rebus seu ornamentis ad sacrificium necessarijs, praeter quae nullus alius ornatus templi est simpliciter necessarius. Prior pars declaratur breuiter: nam in primis necessarium est, ut super altare, seu aram consecratam extendatur lintheum aliquod, quo operiatur superior pars, seu superficies altaris, ut constat ex vsu Ecclesiae: solet enim altare mappa, seu syndone munda cooperiri. Deinde requiritur palla linea, super quam immediata extendatur corporale: ita ut ante corporale ad minus duae pallae, seu tobaliae sint extensa super altare, vel vna saltem plicata: illa enim duabus aequiualeat, nec refert, quod in aliqua parte continua sit. De his fit mentio in c. Altaris palla, de Consecrat. d. 1. & in c. Nemo, vbi dicitur, non esse mortuum obuoluendum palla, quae fuit in altari. & inf. dicitur, Pallas & vela sanctuarij, si sordidata fuerint ministerio, Diaconi cum humilibus ministris intra sanctuarium lauunt: & infra, Syndonem non foris abluunt. Sed in his decretis non satis declaratur, quae sint, vel quorundam pallae, neque an ab ipso corporali distinctae sint, in c. autem. Si per negligentiam, de Consecrat. d. 2. praeter corporale (quod ibi vocatur lintheum altaris) numerantur alia tria linthea. Sic enim dicitur, Si aliquid de sanguine stillauerit super lintheum altaris, & ad aliud stilla uerit, quatuor diebus poeniteat, si usque ad tertium, nouem diebus poeniteat: si usque ad quartum, viginti diebus poeniteat. Vnde probabile est, praeter oblongam map-pam; quae totum altare cooperit, supponi duas alias pallas corporales, quod videntur obseruare, qui has res diuinas diligentius tractant. Consuetudo autem tenet, ut duae pallae sufficiant, ac necessariae sint: & ita docent auctores communiter, ut videre licet in Syluestro. verb. Missa, i. q. 1. cum Paludan. Innoc. & Direct. Palud. Curat. contra Summam Angel. quae dicit, vnam pallam sufficere. De his autem pallis nihil dicendum occurrat, nisi quod esse debent ex materia linea, ut colligitur ex citatis iuribus: non tamen est necesse illas esse benedictas: quia neque aliquo iure cauetur; neque consuetudine obseruatur. Quod autem altare his pallis cooperiatur; antiquissimum est in Ecclesia: nam eius facit mentionem Clemens, epistol. 2. Et Opratus, Clement. lib. 6. Quis fidelium (inquit) nescit, in peragendis mysterijs ipsa ligna lintheamine cooperiri; inter ipsa sacramenta, vel amem tangi potuit, non lignum. & Burchard. libro 3. capit. 97. refert ex Concilio Rhe-mensi, haec verba, Altaria, in quibus corpus Domini consecretur; sanguisque eius hauritur, cum omni veneratione honoranda sunt, Curat. & Burchard.

PPP 4 & mut.

Cassio no-
tand.

Valsfrid.
Strabo.
Clemens.

Athanasius.
Greg. Niss.
Tertullianus.
Augustinus.

Paulinus.

Nicephorus.
Socrates.

Palud.

Innoc.

Direct.

Curat.

Clement.

Opratus.

Burchard.

Rhem.